

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VII. An aliqua proceßio in diuinis sit vera proprieq[ue] dicta generatio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

his terminis utendum est. Et peculiaris etiam ratio est de filio; tamen enim, ut ex Sancto Thoma dictum, verè dici possit, Patrem genuisse Filium voluntate, si concomitantia tantum designetur, non autem si principium; quia tamen eo loquendi modo hoc potius significatur, ideo sine explicatione, usurpandum non est; ut contra Vasquium disputat. 160. cap. 4. recte Molina hic quaestione 41. articulo 2. disputat. 1. cum Filius nullo modo procedat ex voluntate velut principio, ut dictum affert. 3.

DVBIVM VII.

An aliqua processio in diuinis sit vera & proprie dicta generatio.

S. Thom. 1. p. q. 27. a. 2.

Postquam rationem, & attributa communia diuinarum processionum & productionum explicauimus, restat, ut vniuseiusque processionis particularem rationem exponamus, quod iuxta binarium numerum duarum processionum, duobus sequentibus dubiis sigillatim faciemus.

Ad præsens vero dubium quod attinet, notandum est primo, ex Sancto Thoma hic quaestione 27. articulo secundo, non esse hoc loco quaestionem de generatione late sumpta, prout significat quamuis mutationem substantialem de non esse ad esse, seu quamlibet productionem substantiæ ex præiacente materia, siue ea substantia sit animata, siue inanimata, iuxta Aristotelem 5. Physic. tex. 7. & passim in libris de generatione; sed est quaestio de generatione substantiæ strictè & particulatim sumpta, prout solis viuentibus conuenit. Quo modo definitur ex Sancto Thoma hic quaestione 27. articulo 2. & lib. 4. cont. gent. cap. 11. *Origine processio viuentis à principio viuente conuenit, in similitudinem naturæ.* Quæ definitio colligitur etiam ex Aristotele 8. Eth. cap. 12. & 7. Metaph. cap. 8. & 1. de generat. anim. cap. 1. & 2. & lib. 2. de anim. cap. 4. & communiter recipitur non solum à Thomis, sed etiam à cæteris Theologis in prim. dist. 13. quam defendunt etiam recentiores, speciatim Molina hic quaestione vigesima septima articulo secundo, Gregorius de Valentia quaestione 1. pun. 2. Suárez lib. 9. de Trinitate. cap. 1. num. 4. Vasquez disputat. 113. cap. 1. & optimè etiam probatur ab ipso Sancto Thoma quasi per inductionem: Id enim cui omnes eiusmodi particulæ definitionis conueniunt, dicitur natum, seu Filius generantis; secus, si aliqua particula desit; ut in capillis, vnguibus, vermibus, ex viuente productis videre est.

Notandum secundo, quod ad sensum eius definitionis attinet, ita habere communem & receptam doctrinam. I. Per principium viuens intelligitur principale agens, siue generans, ut abstrahatur ab illa controuersia, An semen sit animatum.

II. Per voculam, *coniunctum*, significatur generationem viuentis presse sumptam debere esse aliquo modo de substantia ipsius generantis; ita ut ex substantia, vel aliqua parte substantiæ generetur viuens; sic enim viuentia creata generantur ex femine, quæ portio quædam erat generantis.

III. Per *similitudinem naturæ* non ita præcise ac determinate intelligitur specifica naturæ similitudo, ut si qua hac etiam perfectior similitudo geniti cum generante reperitur, sit contra rationem generationis: imò verò potius quanto perfectior erit similitudo geniti cum generante, tanto perfectior & magis naturalis erit generatio. Quare nec vlla omnino proprie dicta similitudo inter naturam genitoris & naturam geniti requiritur: sed sufficit similitudo inter vtrumque respectu naturæ, hoc est, similitudo in habendo aut similem secundum speciem, aut eandem naturam; ita ut generatio, quæ ad vnitatem etiam naturæ peruenit, sit perfectissima. Per similitudinem igitur naturæ intelligitur, vel proprie dicta similitudo naturæ secundum rationem specificam, inter generantem & genitum, quæ diuersitatem numericam naturæ in iisdem requirit; vel identitas seu communitas eiusdem naturæ, ut ex communi recte Suarez lib. 9. cap. 1. num. 4. & Vasquez disputat. 113. à num. 4.

IV. Eadem particula, *In similitudinem naturæ* cum processione, quæ per modum generis ponitur, coniungenda est sensu formali; ita ut ex vi processionis, qua talis est, ex propria ratione principii seu potentia, vnde emanat, in similitudinem naturæ producatur viuens, ut cum Sancto Thoma ibidem ad 2. communiter omnes notant, speciatim Gregorius de Valentia, Molina, Suarez. Quocirca etiam Caietanus hic quaestione vigesima septima articulo secundo, & alii quidam expositores ipsi definitioni eam particulam, *Ex vi processionis*, expresse addunt. Sed quia in ipsa definitione subintelligi poterat, ideo satis fuit Sancto Thomæ hic articulo secundo & quarto, & quaest. 35. articulo 2. & lib. 4. cont. gent. cap. 11. eam ad modum explicatum indicasse. Quod autem Vasquez disputat. 113. cap. 6. putat, nullam in hac particula vim faciendam, & frustra vel addi, vel subintelligi; cum satis ratio generationis per ceteras particulas explicetur, etiam absque hoc supplemento; singulare est, & minime probandum; præsertim quia ad diuersam etiam in aliis quibusdam rebus opinionem, à communi sententia Theologorum alienam, tuendam & stabiliendam tendit, ut dicitur dub. seq. His ergo positis, ad propositam dubitationem cum S. Thoma hic loc. cit. sequentibus assertionibus respondemus.

Assertio I. Processio filii in diuinis est vera & proprie dicta generatio. Ita Sanctus Thomas cit. quaest. 27. articulo 2. omnesque Theologi cum Magistro in 1. d. 3. & 4. & est de fide. Patet ex scriptura passim psalm. 109. vers. 3. *Ex utero ante Luciferum genui te.* Isai. 53. vers. 8. *Generationem eius quis enarrabit?* Ioann. 1. vers. 14. *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre.* Idem constat ex omnibus fidei symbolis; nam in Symbolo Apo-

stolorum,

stolorum, credimus in IESVM Christum Filium Dei Patris. Et in Symbolo Nicæno dicitur; *Genitum non factum*. Et in Symbolo Sancti Athanasii: *Filius à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus*. Vbi ex ipsamet antithesi patet, Filium proprie genitum dici; cum alias in scriptura improprie etiam *creatus* dicatur, ut quæstione prima dub. 2. dictum.

6 Ratio sumitur ex dictis: quia omnes particulae, in definitione generationis superius allata, processionis filii conveniunt. Est enim *processio viventis à principio vivente*, quia personæ à persona, ex dub. 1. & quæst. 1. dub. 2. est à principio vivente *coniuuncto*; tum quia non est ex nihilo, ut Ariani dicebant, sed ex substantia Patris genitus; tum quia est per actum immanentem ex dub. 1. Denique Pater in natura identificatur cum filio, iuxta illud Ioanna 10. vers. 30. *Ego & Pater unum sumus*, ut dictum quæstione præceden. dubio octavo. Quare etiam recte à Concilio Nicæni Patribus filius dictus est Patri *homoisios*, hoc est, *consubstantialis*; cum Ariani illam vocem exosi, nõ nisi *homoisios*, hoc est, similis naturæ, dicerent. Quæ vox licet olim à quibusdam Patribus bono sensu tolerata fuerit, ut videre est apud Hilarium lib. de synodis sub fin. & apud Athanasium epist. de synodis; nobis tamen, quia ab Arianis malo sensu inuentam & obrusam, fuisse nunc constat, omninõ respicienda est, ut recte Vasquez disputat. 109. cap. 5. & dictum supra q. 1. dub. 1.

7 Quod præterea in definitione generationis dicitur, *in similitudinem naturæ*, eo etiam sensu productioni filii convenit; quia est non solum in similitudinem, sed etiam identitatem naturæ. Denique talis est ex vi processionis; quia est processio per intellectum, cuius est producere, seu exprime verbum, quod ex sua ratione est similitudo obiecti cogniti: & quidem substantialis & perfecta, si vti in proposito sit, intellectio sit perfectissima; cum è contrario affectus amoris, ex sua formali & abstracta ratione non sit similitudo rei dilectæ, sed quidam motus & inclinatio in eandem, ut pluribus dicitur dub. seq.

Et recte notat Sanctus Thomas eod. articulo secundo, quamvis ratio generationis latè acceptæ non conveniat diuinæ generationi, quia non exit de potentia ad actum, convenire tamen ipsi propriam rationem generationis viventium, quæ à tali imperfectione abstrahitur; licet alioqui in rebus creatis ratio primæ generationis quasi per modum generis includatur etiam in generatione viventium.

8 Assertio II. Persona per diuinam eiusmodi generationem procedens vere ac proprie est Filius æterni Patris. Est itidem de fide certa, & ab omnibus Theologis recepta apud Sanctum Thomam & Magistrum locis citatis. Patet similiter ex Scriptura psal. 2. vers. 7. & Heb. 1. v. 5. *Filius meus es tu*. Prouerb. 30. v. 4. *Quod nomen est eius, & quod nomen filii eius, si nescis?* uti etiam SS. Patres interpretantur apud Iansenium ibidem. Idem clare habetur Math. 3. v. 17. & cap. 17. v. 5. *Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui*. Matth. 16. vers. 16. *Tu es Christus Filius Dei vivi*. Marci 14. vers. 61. *Tu es Christus*

Filius Dei benedicti? IESVS autem dixit illi, *Ego sum*. Et passim Christus in scripturis DEVM Patrem suum nominat. Idem habetur in omnibus symbolis: In Apostolico; *Et in IESVM Christum Filium eius*: In Nicæno; *Et in unum Dominum IESVM Christum, Filium Dei unigenitum, & ex Patre natum ante omnia secula*. In Athanasiano; *Alia est enim persona Patris, alia Filii*. &c. *Sed Patris & Filii, & Spiritus sancti, una est diuinitas, æqualis gloria, coætærna maiestas: Qualis Pater, talis Filius, talis Spiritus sanctus*. &c. Ita Deus Pater, Deus Filius, Deus Spiritus sanctus. &c. *Filius à Patre solo est, non factus, nec creatus, sed genitus*. &c. *Vnus ergo Pater, non tres Patres; vnus Filius, non tres Filii*. &c. Ratio est euidentis ex dictis: quia Filius nihil aliud est, quam viuentis (præcipue vita intellectuali) productum à viuentis per propriam generationem: nec dubium, Filium esse Patris Filium; cum hæc sint correlatiua.

Assertio III. Processio Filii est processio Verbi, secundum intellectum. Ita Sanctus Thomas & Magister locis citatis: & est de fide contra veteres & nouos Valentinianos, Samolatenos, & Sabellianos, qui hæc inter se distinguentes, damnantur ut hæretici à SS. Patribus, vt videre est apud Irenæum lib. 1. cap. 1. & lib. 2. cap. 18. Athanasium orat. cont. Arianos, & in epist. de decretis Nicæne Synodi, & Basilium in orat. cont. Sabellianos. &c. cum tamen Verbum in diuinis, & Filius sint vna & eadem persona, adeoque vnum & idem, tam quoad naturam, quam quoad personam, ut probauimus quæstione prima dub. secundo, & patet maxime ex Ioann. 1. vbi idem qui prius dicebatur Verbum, postea dicitur Caro factum, & unigenitus: *Et Verbum Caro factum est: & vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti*. Item 1. Ioann. 5. v. 7. *Tres sunt, qui testimonium dant in celo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus: & hi tres vnus sunt*. Et mox vers. 10. *Qui credit in Filium Dei, habet testimonium Dei in se*. Etv. 20. *Psalmus in vero Filio eius. Hic est verus Deus*. &c. Ratio est: quia alias aut essent quatuor personæ in diuinis, aut certe Filius excludendus esset à numero personarum, quorum vtrumque est contra fidem, Plura cit. quæstione præceden. dub. secundo & hic dub. seq.

DVBIVM VIII.

Utrum sit in diuinis alia processio à generatione Verbi; & in quo proprie à generatione differat.

S. Thomas 2. p. q. 27. a. 3. & 4.

Quatuor sunt hæc de re assertiones Sancti Thomæ locis citatis, quarum tres priores sunt de fide certæ; quarta autem communiter recepta inter Theologos.

Assertio I. Datur in diuinis alia processio à generatione Verbi. Ita S. Thomas artic. 3. ex communi omnium. Patet ex scriptura Ioann. 15. vers. 26. *Cum autem venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis à Patre, Spiritum veritatis, qui à Patre procedit,*

ille